

АВТОРСЬКИЙ КУРС “МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ” ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

УДК [373.3:001.891.5]:378.147

Оксана Шквир, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

АВТОРСЬКИЙ КУРС “МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ” ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті акцентовано увагу на проблемі підготовки майбутніх учителів початкових класів до проведення педагогічних досліджень. Впровадження авторського курсу “Методика проведення педагогічних досліджень у початковій школі” визначено як важливий засіб означеної підготовки. У публікації висвітлено зміст курсу, представлені питання для самоперевірки знань студентів, розроблені за таксономією мислення Б. Блума; визначені види самостійної роботи студентів; обґрунтовано доцільність використання методу розв’язання науково-педагогічних задач; наведені приклади індивідуальних дослідних завдань.

Ключові слова: педагогічні дослідження, авторський курс, питання для самоперевірки, самостійна робота, науково-педагогічні задачі, індивідуальні дослідні завдання.

Табл. 1. Літ. 8.

Оксана Шквир, кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики
Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии

АВТОРСКИЙ КУРС “МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ” КАК СРЕДСТВО ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

В статье акцентировано внимание на проблеме подготовки будущих учителей начальных классов к проведению педагогических исследований. Внедрение авторского курса “Методика проведения педагогических исследований в начальной школе” определено как важное средство профессиональной подготовки. В публикации описано содержание курса, представлены вопросы для самопроверки знаний студентов, разработанные по таксономии мышления Б. Блума; определены виды самостоятельной работы студентов; обоснованно целесообразность использования метода научно-педагогических задач; наведены примеры индивидуально-исследовательских заданий.

Ключевые слова: педагогические исследования, авторский курс, вопросы для самопроверки, самостоятельная работа, научно-педагогические задачи, индивидуальные исследовательские задания.

Oksana Shkvyr, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy Department,
Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

THE AUTHOR’S COURSE “THE METHODOLOGY OF CONDUCTING THE PEDAGOGICAL RESEARCHES AT THE PRIMARY SCHOOL” AS A MEANS OF TRAINING THE FUTURE TEACHERS OF PRIMARY CLASSES

The article focuses on the problem of training of future teachers of primary school to conduct the pedagogical researches. The implementation of the author’s course “the Methodology of Conducting the Pedagogical Researches at Primary School” is defined as an important means of training. The publication argues the appropriateness of teaching the course at the primary level of higher education of preparation of future teachers of primary school. The aim of the course, the number of educational hours, the content of topics are described. To test the level of mastering of knowledge and development of scientific thinking of students of every topic, the series of questions for self-control that are developed according to the taxonomy of thinking of B. Bloom, are designed, the specific examples are provided. The author determines the necessity of using the method of solving of the scientific-pedagogical tasks, and provides the examples of such tasks in the process of teaching the author’s course. It is mentioned that the important objective of the author’s course consists in attracting students to independent work. The article describes the types of independent work of students, the examples of several topics are given. Such tasks are of the applied character and oriented to the future professional activity. The key stage of mastering the course is the performing of individual research tasks by students, the essence of which lays in conducting by student the pedagogical research at primary school. The article provides the examples of such tasks in the course “the Methodology of Conducting the Pedagogical Researches at Primary School”.

Keywords: the pedagogical researches, the author’s course, the questions for self-assessment, an independent work, the scientific-pedagogical tasks, the individual-research objectives.

Постановка проблеми. Стратегія розвитку сучасного українського суспільства, реформування початкової освіти, новий контингент учнів початкових класів та їх батьків зумовлюють необхідність підвищення вимог до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

За останні роки перелік функцій вчителя початкової ланки освіти значно розширився. Серед них важливе місце займає дослідницька функція.

Сьогоднішній учитель, як наголошують науковці (В. Андрущенко, І. Бех, Н. Бібік, І. Зязюн, В. Кремень, О. Савченко, О. Сухомлинська), має бути дослідником, готовим до проектування, інновацій та творчості, відповідно він має вміти проводити педагогічні дослідження в школі. Необхідність підготовки вчителя до проведення педагогічних досліджень у майбутній діяльності підтверджується і вимогами Державного стандарту вищої педагогічної професійної освіти. Серед загальних характеристик освіченості фахівця виокремлюють навички оволодіння сучасними методами пошуку, обробки та використання інформації у фаховій діяльності.

Особливої актуальності цей аспект підготовки набуває для учителів початкових класів. Адже вони закладають основи всієї майбутньої освіти і культури людини, її життєвої компетентності, бажання і вміння вчитися впродовж життя, розкривають і розвивають здібності та таланти дітей, сприяють їх швидкій адаптації до школи, формують позитивні мотиви навчання, створюють умови для самовиховання та саморозвитку молодших школярів, співпраці школи та сім'ї.

Однак аналіз результатів атестації учителів початкової школи, які здобули по закінченню вищого навчального закладу різні освітньо-кваліфікаційні рівні, свідчить про те, що хоча педагоги і проводять дослідницьку роботу в класі, але вона часто носить інтуїтивний, поверховий, безсистемний характер. Учителі не готові до теоретичного обґрунтування власних практичних здобутків.

Аналіз останніх досліджень. У наукових дослідженнях приділяється відповідна увага професійній підготовці учителів початкової школи: теоретичним та методологічним засадам підготовки майбутніх учителів початкової школи (К. Авраменко, Ш. Амонашвілі, О. Мороз, О. Савченко, В. Сухомлинський та ін.); проблемам ступеневої освіти учителів початкових класів (С. Власенко, І. Дарманська, М. Дарманський, Н. Казакова, Л. Хомич та ін.); особливостям підготовки майбутніх учителів початкової школи

до проведення науково-дослідної роботи (С. Балашова, П. Горкуненко, Л. Коржова, О. Мельник та ін.).

Однак потребує дослідження питання змістового компоненту підготовки майбутніх учителів початкових класів до проведення педагогічних досліджень за нових умов.

Мета статті – висвітлити основні положення авторського курсу “Методика педагогічного дослідження у початковій школі” як одного із засобів підготовки майбутніх учителів-дослідників.

Виклад основного матеріалу. Дослідницька діяльність учителя передбачає наукове та творче мислення, розвинуті дослідницькі якості та здібності, орієнтацію вчителя на постійне ведення дослідницької роботи, володіння спеціальними знаннями та вміннями щодо використання методів педагогічного дослідження [1].

Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до проведення педагогічних досліджень має здійснюватися протягом усього терміну навчання на початковому, бакалаврському, магістерському рівнях вищої освіти та бути спрямована на поступове оволодіння дослідницькою компетентністю [2].

Аналіз змісту навчальних планів та програм підготовки майбутніх учителів початкових класів засвідчив, що з методами педагогічного дослідження студенти знайомляться у ході вивчення таких навчальних дисциплін, як загальні основи педагогіки (початковий рівень), основи наукових досліджень (бакалаврський рівень), методологія та методи педагогічних досліджень, педагогіка вищої школи (магістерський рівень). Однак зміст цих дисциплін зорієнтований на те, щоб підготувати студентів до написання наукових робіт (курскових та дипломних) і недостатньо готує до виконання дослідницької функції вчителя у майбутній професійній діяльності. На нашу думку, знайомство студентів із методами педагогічного дослідження як необхідним інструментарієм майбутньої педагогічної діяльності має здійснюватися на початковому рівні вищої освіти, а в подальшому здобуті знання та уміння мають поступово поглиблюватися і вдосконалюватися на бакалаврському та магістерському рівнях.

Тому з метою вдосконалення підготовки майбутніх учителів початкових класів до проведення педагогічних досліджень нами розроблений навчальний курс “Методика педагогічних досліджень у початковій школі”, який доцільно викладати на початковому рівні вищої педагогічної освіти.

АВТОРСЬКИЙ КУРС “МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ” ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Розроблений курс допоможе студентам, які педагогічного дослідження, методами навчаються за спеціальністю “Початкова освіта”, педагогічного спостереження та опитування усвідомити сутність, значення та методи (бесіда, інтерв’ю, анкетування); методами

Таблиця 1.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,3	Галузь знань 0101 “Педагогічна освіта” Напрямок підготовки 0101 “Педагогічна освіта”	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 5.01010201 “Початкова освіта”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		Семестр	
Загальна кількість годин – 72		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: – аудиторних – 30; – самостійної роботи студента – 42	Початковий рівень “молодший бакалавр”.	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Семінарські, практичні	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
42 год.	62 год.		
Індивідуальні завдання:			
10 год.			
Вид контролю: залік (2 год.)			

педагогічного дослідження у початковій школі, сформувати дослідницькі уміння та якості, розвинути наукове мислення. Вивчення курсу передбачено протягом 1 семестру. Загальна кількість годин становить 72 (табл. 1).

Програма курсу включає чотири змістових модулів:

1. Педагогічне дослідження: суть, види, логіка педагогічного дослідження.
2. Емпіричні методи педагогічного дослідження.
3. Теоретичні методи педагогічного дослідження.
4. Математичні та статистичні методи педагогічного дослідження.

При засвоєнні першої теми вивчаються такі питання: сутність, вимоги, принципи, логіка педагогічного дослідження; самоорганізація праці дослідника; значення та основні напрями педагогічних досліджень у діяльності вчителя початкових класів; В. Сухомлинський про педагогічні дослідження у початковій школі; пам’ятка з етики та культури наукової праці. У контексті другої теми студенти знайомляться із загальною характеристикою емпіричних методів

тестування, рейтингу, вивчення продуктів діяльності, передовим педагогічним досвідом, характеристикою педагогічного експерименту. Третя тема передбачає такі питання: загальна характеристика теоретичних методів педагогічного дослідження, метод вивчення наукової літератури, метод аналізу шкільної вчительської й учнівської документації, історико-генетичний метод, метод моделювання, аналіз і синтез, індукція та дедукція, класифікація, абстрагування, конкретизація, порівняння, узагальнення як методи педагогічного дослідження. При вивченні четвертої теми знайомляться з такими питаннями, як загальна характеристика математичних методів педагогічного дослідження, види математичних методів: ресстрування, шкалування, ранжування, статистичні методи у педагогічних дослідженнях. Вивчення кожного питання передбачає усвідомлення студентами його значущості для реалізації дослідницької функції майбутньої професійної діяльності.

Окрім того, із метою перевірки рівня засвоєння

знань та розвитку наукового мислення студентів нами до кожної теми курсу продумана низка питань для самоперевірки знань студентів, що забезпечують розвиток їхнього наукового мислення, оскільки розроблені відповідно до таксономії мислення Б. Блума [3]. Їх формулювання відповідає категоріям мислення (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка). Тому кожне наступне питання сприяє формуванню у студентів розумових навичок більш високого рівня. Наведемо приклади питань до другої теми (“Емпіричні методи педагогічного дослідження”):

1. Розкрийте зміст поняття “емпіричні методи дослідження”, назвіть ці методи та дайте їм коротку характеристику.

2. Поясніть, для чого використовують емпіричні методи дослідження у початковій школі.

3. Наведіть приклад використання конкретного емпіричного методу дослідження в практиці сучасної початкової школи.

4. Здійсніть порівняльний аналіз методів опитування.

5. Розробіть поради для вчителів початкових класів щодо вивчення передового педагогічного досвіду.

6. Висловіть свою точку зору щодо доцільності використання емпіричних методів дослідження у роботі з батьками учнів початкових класів.

Теоретико-методологічна підготовка майбутнього вчителя-дослідника у процесі вивчення означеного курсу має будуватися таким чином, щоб студенти опанували основи педагогічної теорії щодо методики проведення педагогічних досліджень у процесі спеціально організованої діяльності. Тому одним із найбільш перспективних шляхів удосконалення такої підготовки майбутніх учителів є впровадження активних методів навчання. Активне навчання має на меті зробити кожного студента безпосереднім учасником навчально-виховного процесу, який здійснює пошук шляхів і способів розв’язання проблем, що вивчаються. Для цього навчально-виховний процес має бути, по-перше, імітацією того середовища, в якому доведеться працювати студентам як майбутнім учителям; по-друге, бути спрямованим на реалізацію конкретних цілей і проблем, передбачених реформою школи; по-третє, виробляти у студентів уміння й навички розв’язання практичних завдань і психолого-педагогічних ситуацій. Активні методи навчання дають змогу формувати знання, професійні вміння і навички студентів шляхом залучення їх до інтенсивної пізнавальної діяльності та активізації на занятті [4].

Оскільки педагогічну діяльність вчителя-дослідника можна розглядати як систему неповторних, унікальних за своєю природою педагогічних ситуацій, які безперервно змінюються, то виникає необхідність формування у вчителя гнучкого, винахідливого, креативного, концептуально багатого професійного мислення. На нашу думку, цьому може сприяти такий активний метод навчання, як розв’язання науково-педагогічних задач. Погоджуємося з думкою О. Матвієнко, що перехід від загального до проблемно-методологічного підходу до навчання, спрямованого на розвиток у вчителя конкретної методології розв’язання типових педагогічних проблем (задач), дасть можливість поставити вчителя в позицію дослідника [5].

Аналіз праць Л. Кондрашової показав, що розв’язання педагогічних задач являє собою, насамперед, творчу діяльність, спрямовану на реалізацію низки навчально-виховних проблем. Педагогічна задача – дієвий засіб активізації пізнавальної діяльності студентів, удосконалення таких розумових операцій, як синтез, аналіз, узагальнення, доведення, формування професійних умінь та навичок. Розв’язання такої задачі передбачає самостійну роботу студентів із науковою літературою, а це сприяє виробленню у них уміння творчо підходити до навчально-виховних проблем, формуванню професійних інтересів, готовності до професійної праці. Навчальні задачі можуть охоплювати широке коло питань, які вчитель зобов’язаний вирішувати у своїй практичній діяльності. Постійне розв’язання педагогічних задач стимулює розвиток у майбутніх учителів таких якостей, як винахідливість, ініціатива, впевненість у власних силах; допомагає виробляти у них уміння оперувати набутими знаннями у практичних ситуаціях, планувати педагогічні дії, передбачати їх результати, оцінювати значимість; сприяє вдосконаленню навичок самоаналізу, самоконтролю й самооцінки [6].

Керуючись викладеними вище думками, ми до кожної теми курсу розробили низку науково-педагогічних задач із практики сучасної початкової школи. Наведемо приклад таких завдань до першої теми (“Педагогічне дослідження: суть, види, логіка педагогічного дослідження”):

1. Анастасія Онищенко, старанна і відповідальна учениця, відмінниця 3-Г класу. Але під час написання самостійних чи контрольних робіт вона стає неуважною, розгубленою, часто плаче.

- Як за допомогою педагогічного дослідження можна визначити причини такої поведінки дівчинки?

АВТОРСЬКИЙ КУРС “МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ” ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

- Яке значення мають педагогічні дослідження в діяльності вчителя початкових класів?

2. Уявіть, що у ваш клас прийшла нова учениця.

- З чого ви розпочнете знайомство з нею?

- Що, на вашу думку, вчителю треба знати для проведення індивідуальної дослідної роботи?

3. Сашко Петренко навчається у 2 класі. Протягом першого року навчання він був старанним та дисциплінованим учнем, доброзичливим товаришем. У другому класі поведінка його змінилася. Сашко став неухважним на уроках, неохайним у записках, на перервах став часто конфліктувати з однокласниками.

- Як за допомогою педагогічного дослідження вчитель може виявити причини таких негативних змін, що відбулися із школярем?

- Яких принципів педагогічного дослідження слід дотримуватися? Свою відповідь обґрунтуйте.

У процесі розв’язання таких задач реалізуються принципи взаємозв’язку теорії з практикою та професійної спрямованості навчання.

Відповідно до положень Національної доктрини розвитку освіти України у XXI ст. щодо стратегічних напрямів професійної підготовки особистості майбутнього вчителя можна чітко простежити тенденцію, спрямовану на підвищення ролі самостійності під час навчання у вищій педагогічній школі, що є необхідною умовою самовдосконалення особистості [7]. Тому важливим завданням авторського курсу є залучення студентів до самостійної роботи. Самоосвітня діяльність студентів має бути спрямована на формування такої важливої якості особистості вчителя-дослідника, як самостійність. Самостійність особистості може розвиватися тільки в процесі певної діяльності, у прийнятті рішень і їх виконанні. Унаслідок здійснення цієї діяльності відбуваються зміни в самому суб’єкті, які виражаються в оволодінні способами прийняття рішень і розвитку певних якостей особистості [8].

Самостійна робота студентів у процесі вивчення курсу “Методика педагогічних досліджень у початковій школі” включає такі види діяльності:

- пошук та вивчення додаткової літератури;
- конспектування, складання планів, тез;
- кодування інформації (складання схем, таблиць, графіків);
- написання рефератів, доповідей, оглядів, звітів;
- виступ із повідомленнями на семінарських заняттях;

- розв’язання науково-педагогічних задач;

- виконання лабораторних робіт.

Наведемо приклад завдань для самостійної роботи студентів з першої теми (“Педагогічне дослідження: суть, види, логіка педагогічного дослідження”).

1. Випишіть із праці В. Сухомлинського “Павлівська середня школа” тези, які засвідчують важливість проведення педагогічних досліджень у початковій школі.

2. Тема педагогічного дослідження: “Умови патріотичного виховання молодших школярів”. Визначіть мету, завдання, об’єкт та предмет дослідження.

Важливо, щоб такі завдання носили прикладний характер і орієнтувалися на майбутню професійну діяльність. Наприклад (друга тема):

1. Розробити питання для бесіди з учнями початкових класів із метою вивчення їх пізнавальних інтересів.

2. За допомогою педагогічної преси (журнал “Початкова школа”) вивчити та описати педагогічний досвід вчителя початкових класів.

Ключовим етапом засвоєння курсу є виконання студентами індивідуальних дослідних завдань, сутність яких полягає у проведенні студентом педагогічного дослідження в початковій школі. Студент має описати хід роботи і її результати. Тему дослідження визначає викладач або пропонує студент. Наведемо приклад таких завдань:

1. Провести спостереження за одним учнем класу, дати йому характеристику.

2. Провести анкетування з учнями класу, визначити їхні інтереси.

3. Провести бесіду з батьками одного учня класу, описати труднощі батьків у керівництві домашньою роботою дитини.

4. Вивчити творчі роботи одного учня, визначити його здібності.

5. Вивчити та описати досвід вчителя початкових класів із використання активних методів навчання школярів.

Із темою студент визначається на початку вивчення курсу. Матеріали здає у кінці семестру перед заліком.

Висновки. Отже, курс “Методика педагогічних досліджень у початковій школі” є важливим засобом підготовки майбутніх учителів початкових класів до проведення педагогічних досліджень на початковому рівні вищої освіти, оскільки його зміст зорієнтований на оволодіння студентами дослідницькою компетентністю, розвиток самостійності, наукового стилю мислення, інтересу до майбутньої професійної

АВТОРСЬКИЙ КУРС “МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ” ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

діяльності, підвищення рівня педагогічної культури майбутніх учителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шквир О. Л. Дослідницькі педагогічні вміння вчителя початкових класів: теоретичний аспект / О. Л. Шквир // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. Педагогіка та психологія. – Чернівці: Чернівецький нац. у-т, 2013. – Вип. 642. – С. 190 – 198.

2. Закон України “Про вищу освіту”. – К.: Вища шк., 2014. – 47 с.

3. Bloom, B. S., (Ed.). 1956. Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook I, cognitive domain. New York: Longman.

4. Болюбаша Я. Я. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти / Я. Я. Болюбаша. – К.: Компас, 1997. – 64 с.

5. Матвієнко О. В. Виховання школярів: педагогічні задачі та завдання / О. В. Матвієнко. – К.: ПЦ “Фоліант”, 2013. – 200 с.

6. Кондрашова Л. В. Сборник педагогических задач / Л. В. Кондрашова. – М.: Просвещение, 2000. – 144 с.

7. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. – 2001. – №29. – С. 4–6.

8. Максимюк С. П. Педагогіка: навч. посіб. / С. П. Максимюк – К.: Кондор, 2005. – 667 с.

REFERENCES

1. Shkvyr, O. L. (2013). *Doslidnytski pedahohichni vminnia vchytelia pochatkovykh klasiv: teoretychnyi*

aspect [Research pedagogical skills of a primary school teacher: theoretical aspect]. Scientific Bulletin of Chernivtsi University: collection of scientific works. Pedagogy and Psychology. Chernivtsi: Chernivtsi National University, vol. 642, pp. 190 – 198. [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” [Law of Ukraine “On higher education”]. Kyiv, Vyshcha shkola, 2014, 47 p. [in Ukrainian].

3. Bloom, B. S., (Ed.). (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook I, cognitive domain. New York: Longman. [in English].

4. Boliubasha, Ya. Ya. (1997). *Orhanizatsiia navchalnoho protsesu u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity* [Organization of educational process in higher educational institutions]. Kyiv: Kompas, 64 p. [in Ukrainian].

5. Matviienko, O. V. (2013). *Vykhovannia shkolariv: pedahohichni zadachi ta zavdannia* [Upbringing of schoolchildren: pedagogical tasks and objectives]. Kyiv: Publ., “Foliant”, 200 p. [in Ukrainian].

6. Kondrashova, L. V. (2000). *Sbornik pedagogicheskikh zadach* [Collection of pedagogical tasks]. Moscow: Prosveshcheniye, 144 p. [in Russian].

7. *Natsionalna doktryna rozvytku osvity Ukrainy u XXI stolitti* (2001). [National doctrine of development of education of Ukraine in the XXI century]. Osvita Ukrainy, no. 29, pp. 4–6. [in Ukrainian].

8. Maksymiuk, S. P. (2005). *Pedahohika: navch. posib* [Pedagogy: Educational Manual]. Kyiv: Publ., Kondor, 667 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.06.2017

24 серпня

День Незалежності України

Вперше День незалежності України відзначили 16 липня 1991 року – у річницю прийняття Декларації про державний суверенітет України Верховною Радою УРСР.

Однак пізніше виникла необхідність перенести дату на 24 серпня 1991 року. Саме цього дня Верховна Рада Української РСР прийняла “Акт проголошення незалежності України”. Після він був підтверджений на всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року і змінив історію країни назавжди. З тих пір Україна була проголошена незалежною і суверенною державою.

У 2017 році нашій країні виповниться 26 років.

